

10.04.23 – 8-A-B

Всесвітня історія

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Освічений абсолютизм. Володіння австрійських Габсбургів.

Марія-Терезія. Йосип II. Королівство Пруссія. Фрідріх II.

Мета: називати час правління Марії-Терезії, Йосифа II, Фрідріха II, Катерини II, пояснювати та застосовувати поняття «освічений абсолютизм»; характеризувати освічений абсолютизм як політику, спрямовану на знищення або реформування найбільш застарілих феодальних порядків; встановити причини і наслідки реформ: Марії-Терезії та Йосифа II (Австрійська монархія), зокрема для українських теренів, Фрідріха II (Пруссія), Катерини II (Російська імперія).

Актуалізація опорних знань:

- Назвіть хронологічні межі епохи Просвітництва.
- Назвіть провідну ідею епохи Просвітництва.
- Що нового з'явилося у сфері передання інформації в епоху Просвітництва?
- Що таке природні права людини?
- Чи можна стверджувати, що в епоху Просвітництва людина будувала своє життя винятково за законами розуму?

Вивчення нового матеріалу

У XVIII ст. абсолютна влада королів та імператорів досягла своєї вершини. Однак монархи починають розуміти, що їм не вдасться зберегти становище у своїх країнах без змін. Тому деякі з королів намагаються використати «науковий підхід» до управління державою, взявши на озброєння деякі ідеї просвітителів.

Просвітництво та абсолютизм.

Ідеї Просвітництва були популярними не тільки серед вчених і просто мислячих людей Європи. Багато європейських монархів ще замолоду зазнали впливу поглядів Вольтера і Монтеск'є та, прийшовши до влади, прагнули

перебудови своєї країни. Вони розуміли, що існуючі порядки вже не забезпечують розвиток держави, і були готові провести реформи в дусі Просвітництва. До змін монархів підштовхувало й зростаюче невдоволення буржуазії, постійні селянські заворушення. Правителям не хотілося повторити долю короля Карла I Стюарта, страченого за рішенням парламенту.

Багато ідей просвітителів видавалися монархам вдалим засобом для поліпшення ситуації в державі. «Освічені монархи» у XVIII ст. правили у Франції, Іспанії, Пруссії, Австрії, Росії, італійських державах і німецьких князівствах. Вони відкрито проголошували своєю метою реформи в дусі ідей просвітителів. «Освічені правителі» листувалися з відомими мислителями, зустрічалися із вченими й філософами.

Проте монархи періоду «освіченого абсолютизму» не збиралися виконувати рекомендацій просвітителів про передачу влади народу та обмеження прав монарха. Реформи мали сприяти лише зміцненню абсолютної влади правителя.

Робота з термінами (запишіть)

«Освічений абсолютизм» — політика абсолютних монархів XVIII ст., побудована на використанні деяких ідей просвітителів.

Меркантилізм -це система державотворення, за якої уряд намагається усунути внутрішні перешкоди для торгівлі й покращити становище нації у світовій економіці

«Мрійник на троні»

керувався принципом "Одне право для всіх»"

Релігійна реформа

Припинилося переслідування протестантів і зневажання православної церкви

розпустив релігійні ордени й монастирі, які не займалися лікуванням хворих або навчанням дітей

Знищено єврейське гето (місце, куди виселяли євреїв, відокремлене від інших територій)

Імператор запровадив обов'язкову безкоштовну початкову освіту для народу

Реформи Йосифа II були важливими, але часто не до кінця продуманими.

звільнив селян від особистої залежності, але зберіг їхні повинності

не брав до уваги інтереси окремих народів.

політика спричинила виникнення руху, спрямованого на розвиток національних культур

Дух реформи відчули на собі й мешканці Західної України

3

Король Пруссії Фрідріх II.

Королівство Пруссія виникло на початку XVIII ст

перший король Фрідріх I Гогенцоллерн створив одну з найчисленніших і найкращих в Європі армій.

Основні ідеї та реформи монарха

прагнув укріпити становище дворян, звільнив їх від податків

Селянам заборонив скаржитися на утиски панів і надав їм обмежені судові права

обмежив панщину й не дозволяв дворянам зганяти селян із землі

заохочував розвиток торгівлі: сприяв створенню нових мануфактур і банків, забудові міст

запровадив загальну початкову освіту й налагодив професійне навчання ремесел

ввів свободу друку й віросповідання

Опікувався армією

«філософ на троні»

«фельдфебель на троні»

Фрідріха II (1740-1786).

був високоосвіченою людиною, листувався з Вольтером

4

Російська імперія

з 1725 по 1741 рр

Епоха палацових переворотів протягом

1741-1761

імператриця Єлизавета
Петрівна
/ дочка Петра I /

Державні справи вона
передовірила фаворитам

Фаворити імператриці - брати Розумовські,
Шувалови, Воронцови

розширили привілеї
дворянства щодо
володіння землею та
селянами

створила сприятливі умови для
розвитку російської промисловості
й торгівлі, науки та культури.

трон Єлизавета заповіла своєму небожю
Петру III
під час чергового державного перевороту
Петра вбили

Катерина II
1762-1796

донька дрібного володаря одного з
німецьких князівств Ангальт-Цербст.

За взірць Катерина вважала
царя-реформатора Петра I

Реформи

поділ Сенату на
департаменти

скасувала
гетьманство в
Україні, ліквідувала
автономію України

запровадила
віротерпимість.

покращило управління країною, однак
позбавило Сенат законодавчої влади,
яка перейшла до імператриці

однак - секуляризувала
церковне майно,

Повстання 1773-1775 рр. під проводом
донського козака Омельяна Пугачова

Продовження реформ

Освітня реформа

збільшила кількість
губерній до 50.

Судова реформа
/ станові суди /

Жалувані грамоти
дворянству

Час абсолютних монархій у Європі минав. Урятувати їх за допомогою прогресивних
поміркованих перетворень не вдалося. Реформи не змогли пристосувати старий
державний устрій до потреб нової буржуазної епохи

Перегляньте відео: <https://youtu.be/YyAEIRLQnak>

Закріплення знань. Рефлексія.

- У чому були причини політики «освіченого абсолютизму» в державі Габсбургів та Пруссії?
- Чому Габсбурги змогли об'єднати у своїй державі різні народи, але їм не вдалося об'єднати німецький народ?
- В інтересах яких верств населення запроваджувалися реформи Йосипа II?
- Що сприяло збереженню єдності держави Габсбургів?

Домашнє завдання: прочитати пар. 28. Запишіть реформи політичних діячів доби Освіченого абсолютизму.

Повторити тему " Тридцятилітня війна".

Завдання надсилайте на освітню платформу Human, вайбер 097-880-70-81, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com